

Aan de Protestantse Theologische Universiteit in Amsterdam en Groningen worden predikanten opgeleid. Wie geven daar les? Wat is hun specialisme? En hoe staan ze in de kerk? Een serie interviews, deze maand prof. dr. Dineke Houtman.

'Waken tegen antisemitisme'

Juist nu sprake is van toenemend antisemitisme hebben theologische opleidingen een extra verantwoordelijkheid, meent prof. dr. Dineke Houtman, docent semitica en bijzonder hoogleraar judaïca aan de Protestantse Theologische Universiteit. "Er is me veel aan gelegen dat onze studenten, jonge mensen die straks op de kansel staan, respect leren krijgen voor het jodendom en zich bewust worden van wat de joden is misdaan in de geschiedenis.

'Bijzondere aandacht voor de verhouding van jodendom en christendom' behoort tot Houtmans taak. "Het christendom begon als een joodse beweging. Ik beschouw het als mijn roeping om te waken tegen alle vormen van antisemitisme die kunnen voortkomen uit bepaalde theologische opvattingen. Gelukkig helpen mijn collega's kerkgeschiedenis en dogmatiek mij daarin goed."

VERKNOCHT

Houtman woonde een jaar in Israël, waar haar man Daan Dijk scheikunde studeerde in Tel Aviv. "Daar raakte ik helemaal verknocht aan de taal, het land en de cultuur van Israël. Terug in Nederland ging ik semitische talen studeren: Hebreeuws, Arabisch en Aramees." Nu is Houtman gespecialiseerd in bijbelvertalingen in het Aramees (Targoems) uit de eerste eeuwen van de gewone jaartelling. "Onlangs is een groot onderzoek naar gebruik en functie van deze vertalingen in Europa in de Middeleeuwen afgerond. Nu ga ik weer verder met de Targoem van Jesaja. Hoe is het bijbelboek Jesaja in het Aramees vertaald? Dat onderzoek, een aantal jaren geleden begonnen, heeft een poos stilgelegd."

Voor kerk en theologie is haar studieterrain volgens Houtman heel relevant. "Om Jezus en zijn boodschap goed te begrijpen is kennis van de hem omringende leef- en denkwereld

nodig. De Targoems zijn product van een lang proces dat al begon in de tweede tempelperiode na de terugkeer van de joden uit de ballingschap. Ze weerspiegelen de theologische opvattingen uit de tijd van Jezus. In de synagogen klonk de Aramese vertaling. Een vertaling - altijd een interpretatie, nooit een letterlijke weergave - zegt veel over de mensen die haar maakten en gebruikten, wat ze geloofden, uit welk cultureel milieu ze kwamen, wat ze belangrijk en minder belangrijk vonden. Bij de Targoems springt eruit dat de vertalers blijkbaar heel bang waren om God als persoon af te beelden. Waar de Hebreeuwse grondtekst spreekt over de armen, de hand, de ogen van God, passen de Aramese vertalingen de tekst aan om een te menselijk beeld van God te vermijden."

KERKDIENENDE TAAK

De theologische wetenschap heeft in Houtmans ogen een "kerk-dienende" taak. "De Bijbel is bepaald niet eenvoudig. Er zijn veel verschillende stemmen in te beluisteren. De ver-

leiding kan groot zijn om een mooie theologie samen te stellen op basis van geselecteerde gedeelten. Daarnaast bestaat het gevaar dat moeilijke teksten door onvoldoende kennis van de taal of de ontstaanscultuur verkeerd begrepen worden. Daarom zijn academici nodig die de kerk beschermen tegen ongeoorloofde interpretaties."

Houtman leeft mee met de protestantse Fonteinkerk in Amersfoort. "Een veelkleurige levende gemeenschap waarin ik me goed thuis voel. Ik ben er op bescheiden schaal actief, in een Taizé-zanggroep en in een 50-plus-gespreksgroep. Met mensen in dezelfde leeftijdsgroep delen we veel wat ons bezig houdt: de kinderen, werk en toekomst, en het geloof als drijvende kracht in het leven. Vorig jaar maakten we met de gespreksgroep een reis door Israël. Daan en ik kregen de vraag: Jullie hebben er gewoond, kunnen jullie ons er eens rondleiden?"

JAN KAS
freelance journalist